

سال نوزدهم

راجح به تیرماه ۱۳۱۷

مَجَلَّةُ اَرْمَغَانِ

شماره چهارم

مهرماه ۱۳۱۷

تاریخ انتشار مهرماه

۱۳۱۷

{ مدیر و نگارنده وحید دستگردی }

میرزا محمد طاهر نصر آبادی

متخلص بطاهرا

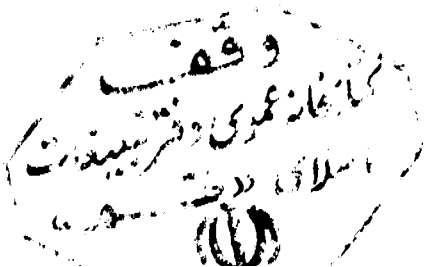
نصر آباد — دهراست از دهستان ماریین واقع در نیم فرسنگی اصفهان .
ماریین — بوفور آب و درخت و میوه بر تمام دهستانهای اطراف اصفهان
 برتری دارد و از کثرت درخت کمتر آفتاب زمین آنرا پیدا میکند و از دور بانند
 یک جنگل که درختان وی دست بهم داده باشند نمایان و دیدار است چنانکه
 شاعر گوید :

ماریینش چو روضه ارم است   آفتاب اندرو درم درم است

نصر آباد — اکنون تخمینا دارای پنج شش هزار جمعیت و از حیث آب
 فراوان و اشجار و باغها و بیشه های فراوان که همه در حوالی زاینده رود واقع است
 بر بسیاری از قرای ماریین رجحان و برتری دارد .

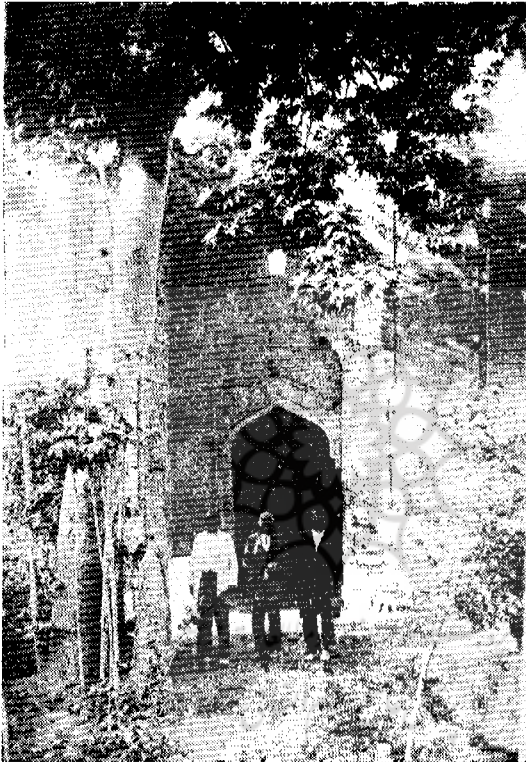
دستگردجی و نصر آباد — مجاذی هم واقع و فقط رودخانه زاینده
 رود در میانه فاصله است و کرته املاک و مراعی و بیشه های آنان یکدیگر
 اتصال داشت .

نصر آباد — از دیر زمان همواره جایگاه دانشمندان و محط رجال افاضل
 و عرفا بوده و هنوز خانقاه شیخ ابوالقاسم نصرآبادی که اکنون مدفون است و
 یکی از عرفای بزرگ داستان بشمار است در آنجا برقرار و قبر وی زیارتگاه عموم است

خواجه صدرالدین علی — جداعلای میرزا محمد طاهر که برطبق

نگارش میرزا محمد طاهر در زمان سلطان محمد گورکان حاکم اصفهان بوده در نصرآباد مدرسه بنا کرده که هنوز سردر نیم آباد وی برقرار و بر عظمت و مهارت معماران قدیم با صد زبان گواهی میدهد . چنانکه محمد طاهر تذکره خود در قسمت شرح حال می نگارد این مدرسه دارای موفقات بسیار و چند محل حوالی مدرسه با تمامی قریه بید هند چریادقان و دودانک خوار و وقف بر این مدرسه بوده است .

سردر مدرسه نصرآباد

خواجه صدرالدین علی — این مدرسه را درجائی بنا کرده که خانقاه شیخ ابوالقاسم هم بدمرسه اتصال یافته و اگر محمد طاهر از بنای مدرسه در تذکره خود خبر نمیداد اکنون هر کس میدید گمان میکرد که این سردر برای خانقاه ساخته شده است .

میرزا محمد طاهر نصرآبادی — صاحب تذکره نصرآبادی چنانکه

دانشمند محترم سهیلی خونساری از تذکره وی استخراج و در شرح حال وی نگاشته و در شماره اول سال ۱۸ ارمغان درج است

در سال ۱۰۲۷ قمری هجری متولد شده و در سال ۱۰۸۳ که آغاز نالیف تذکره است پنجاه و شش سال داشته و اگر مطابق حدس سهیلی نا اواخر ماه بازدهم که اواخر سلطنت شاه سلیمان است زنده باشد در حدود هفتاد و سه سال عمر کرده است **میرزا محمد طاهر** — چنانکه خود مینکارد در هفده سالگی یتیم شده و پدر وی را که دارای کمالات صوری و معنوی میراثی بوده در سال ۱۰۴۴ فرمان در رسیده و ازین سبب توفیق تحصیل کامل نیافته و روزگار جوانی وی پهلوی و اغلب گذشته و پس از طی جوانی از کار خود پشیمان و بحکم ذوق فطری معاشرت ارباب ذوق و ادب و فضل را اختیار کرده و در قهوه خانه که آن زمان جایگاه شعرا و دانشمندان بوده محل اقامت انداخته بکسب ادب و هنر و شعر و شاعری پرداخته است .

معاش وی — بهمه باغ و مزرعه کمی که در نصرآباد داشته مقرر بوده و زیادت طلبی نداشته و با اینکه اجداد و اعمام وی همه دارای مشاغل دیوانی بوده اند وی ملک خرسندی و قناعت را از دست نداده در گوشه انزوا بخدمات ادبی مشغول و در نظر بزرگان عصر محترم و در نزد امرا و مقربان درگاه شاهی معزز بوده و هرگاه شاه سلیمان صفوی نصرآباد میرفته در خانه وی که اکنون هم اثری از عمارت ظریف و شاعرانه آن باقیست منزل گزین میشده است .

شعر و شاعری — محمد طاهر دارای ذوق بسیار و طبع روان بوده و و بسک عصر صفوی و پیروی صاحب و کلام شعر میگفته و این سبک و روش هنوز در هند و افغان مطبوع ولی در ایران پسندیده نیست .

دیوان وی — چندانکه جستجو شد پیدا نگردید و اینک مارا از اشعار وی بیش از آنچه خودش در تذکره نگاشته در دست نیست .

اولاد و احفاد وی — از ویك فرزند بیشتر باقی نمانده نام وی تاجمیر و لقب بدیع الزمان بوده .

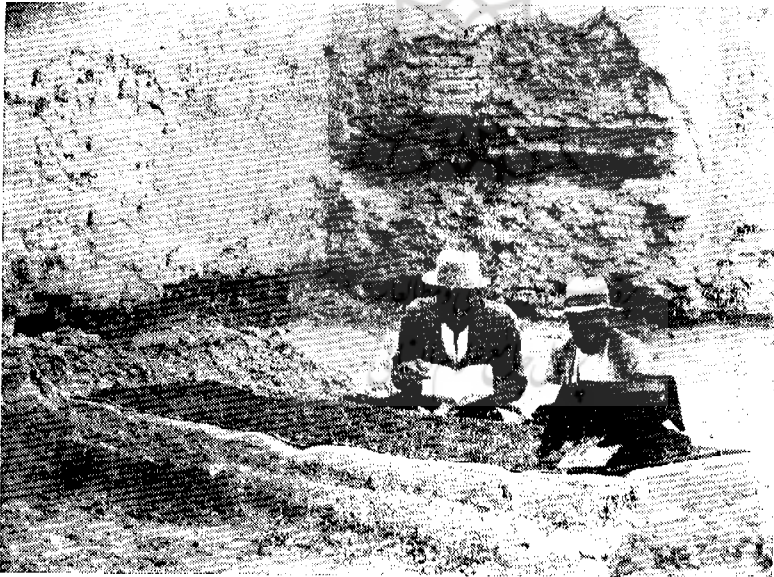
بدیع الزمان — هم از ذوق پدر بهره مند و از اشعار وی در تذکره نصرآبادی مقداری نقل شده است بقایای سلسله تاجمیر هنوز هم در نصرآباد باقی و دانشمند محترم آقای **عباس تاجمیر** بزرگ این سلسله بشمار است پس از آنیکه تذکره نصرآبادی بدست ما افتاد و در صدد طبع برآمدیم بوسیله مکتوب از آقای عباس تاجمیر درخواست کردیم که چون اهل نصرآباد است هرگونه اطلاعی از محمد طاهر دارد برای ما بنگارد .

ایشان جوابی مفصل مرقوم و قبر میرزا طاهرا خبر دادند که در نصرآباد

جنب سردر مدرسه که اکنون اثری بیش از آن باقی نمانده برقرار است .
 سال گذشته هنگامی که از طهران باصفهان و دستگرد مسافرت کردم بآرزوی
 زیارت قبر محمد طاهر یکروز از دستگرد نصرآباد بخانه عباس تاجمیر باجمعی از
 خویشاوندان دستگردی شافته و بشرح ذیل از مدفن و مسکن محمد طاهر آگاهی یافتیم .
قبر محمد طاهر — در مقبره کوچکی که اکنون معروف بمقبره میرزاها
 میباشد و بظاهر مدفن آبا و اجداد وی هم بوده و نزدیک سردر مدرسه است
 واقع شده .

سنگ بزرگی بروی قبر استوار است و اطراف آن نیز سنگ های دیگر داشته
 که چند سال پیش اهالی نصرآباد از راه ندانستگی سنگ ها را برداشته و همان نزدیک
 بمصرف پل رسانیده اند . این پل برفرازنهر بزرگ معروف بمادی قمش که در وسط
 نصرآباد جریان دارد واقع شده سنگهارام باخطوط که نصف آن زیر آب بود از
 دور ملاحظه کرده ولی نتوانستم بخوانم و از آقای عباس تاجمیر و سایر اهالی
 نصرآباد خواهش کردم که سنگها را برداشته بمحل اصلی عودت دهند و آنگاه
 خطوط را بدقت استساخ کرده برای ما بفرستند . ولی تاکنون خبری ازین باب

قبر میرزا طاهر نصر آبادی

آقای عباس تاجمیر و یکنفر دیگر

رسیده است .

این مقبره واقع است در دهلیز خانقاه کهن سال مرحوم **شیخ ابوالقاسم نصرآبادی** که از اکابر و بزرگان عالم عرفان و بنا بر نگارش آقای عباس تاجمیر خلیفه **شیخ شبلی بغدادی** بوده و اکنون این خانقاه معروف است به (تکیه میان ده نصرآباد)

خواجه صدرالدین علی — جد اعلاى میرزا طاهر که در علم طب اختصاص و شهرتی بسزا داشته در اواخر سلطنت خاندان تیموری سته هشتصد و پنجاه و چهار هجری مدرسه در نصرآباد بنا کرده و هنگام ساختن مدرسه خانقاه شیخ ابوالقاسم را هم که در جنب مدرسه واقع است ترمیم و آباد نموده است .

کاشی های سردر مدرسه بی نظیر و از بدایع صنایع و هنرهای عصر باستان محسوب و از قرار مذکور در عصر قاجاریه که بناهای قدیم و آثار باستان ارزش نداشته و محکرم بخرابی و فنا بوده قطعات بسیاری از کاشی های این سردر هم بدست عتیقه فروشان شاید بغارت رفته است .

شنیده شد که از طرف وزارت معارف دستور ترمیم و ساختن این سردر باستانی مثل سایر آثار باستان صادر شده و عنقریب بوسیله اداره فرهنگ اصفهان کاشی کاری و آبادی آن تمام و آنچه باقی است از دستبرد حوادث مصون خواهد ماند .
خطوطی که در کتیبه نیم ویران این سردر باقی مانده بشرح ذیل است .

***

بنای این خانقاه که مزار شیخ است در عهد خلافت **سلطان جهانیان** در اینجا چند قطعه کاشی افتاده و پس از آن میرسد بکلمه **ملکه و سلطانه** و باز چند کاشی ازین رفته و پس از آن بدین عبارت میرسد **از خاص مال خود این بنده درگاه المنیب صدرالدین طیب علی بسعی بنده راجی حیدر نافجی سنه اربع و خمسين و ثمانمائۀ ۸۵۴**

در کتیبه بالای سردر که خیلی از چشم دور و بسبب ارتفاع و گرد و غبار درست خوانده نمیشود خطوط دیگری هست که ما موفق بخواندن نشدیم .
بنسایر نگارش آقای عباس تاجمیر میرزا طاهر در نصرآباد و لبنان معروف

بمحمد طاهراست و خودش در پایان بعضی قطعات محمد طاهر امضا کرده (۱) .
از آنجمله قطعه تاریخی است که در سال هزار و هشتاد هجری هنگام اعتکاف در مسجد لبنان
آنگاه که بامر شاه سلیمان صفوی مسجد مزبور مرمت و آبادی نو یافته ساخته
و در کتیبه مسجد لبنان نگاشته شده و در پایان محمد طاهر امضا کرده است .

اینک خطوط آن کتیبه

در زمان خسرو گیتی ستان بحر دل	آفتاب مشرق دولت سلیمان پادشاه
پادشاهی کز برای کسب اقبال و شرف	فتح در ظل همای رایتش گیرد پناه
یافت تعمیر این بنا از لطف آن گردون شکوه	شامل حال شریفش باد الطاف اله
تا بود مسجد برای سجده اهل ورع	آستانش باد شاهان جهانرا سجده گاه
خامه بهر سال تاریخ عمارت ز درقم	نوشد این مسجد ز امر عادل عالم پناه

(۱۰۸۰)

قائله محمد طاهر نصرآبادی کتبه العبد المذنب المحتاج الی الله العفی محمد

رضا الامامی

خانه مسکونی میرزا طاهر در نصرآباد هنوز برقرار و چند اطاق بسیار ظریف
شاعرانه آن از دستبرد حوادث مصون مانده است . این خانه مشتمل بر باغ دلگشای بسیار
خوبیست و نهر بزرگ معروف به (مادی قمش) که بایک رود بزرگ برابری میکند
از وسط آن باغ میگذرد و جای دارد که در عصر سعادت حصر **مهین شاهنشاه**
ایران پناه پهلوی (کز اوست ایران آباد و ملک بافرهنگ) در همین محل و خانه
یا محل دیگر دبستانی بنام (دبستان طاهر) تاسیس و قریه نصرآباد که دارای پنج شش
هزار جمعیت است از نعمت دانش و فرهنگ و تعلیم و تربیت برخوردار گردد .

(۱) ترك كلمه میرزا در امضا های خودش از باب فروتنی و قاعده معموله بوده است

تذکره نصر آبادی

بنام **صفی میرزا** معروف شاه سلیمان صفوی فرزند شاه عباس ثانی نالایف شده و مشتمل است بر شرح حال و آثار قریب هزار نفر از شعرا و عرصه‌های عصر صفوی و معاصران میرزا محمد طاهر .

تذکره نویسان قرون اخیر مانند آذر بگدلی صاحب آتشکده و دیگران ازین تذکره استفاده بسیار کرده ولی نامی از آن نبرده‌اند .

تذکره نصر آبادی - علاوه بر احبای نام هزار شاعر عصر صفوی اخلاق و احوال دوره صفوی و بسیاری از مطالب مهم تاریخی را هم نشان میدهد و برای ادبا و مورخین و کسانیکه میخواهند بحقایق تاریخی عصر صفوی پی برده و آشنا بشوند بی‌نهایت مفید و مدد کار است .

و نیز ایات و غزلهایی چند که گوینده آن مجهول و انتحال کنندگان دست بدست میبردند بوسیله این تذکره بصاحبانش مسترد میگردد .

نسخه این تذکره - بسیار کمیاب و در طهران بیش از دو نسخه در دو کتابخانه و یکی راجع بحضرت فاضل مقدم آقای **حاج حسین آقای ملک التجار و دیگری** راجع بمهین دانش پژوه ادب پرور آقای **محمد علی قربیت تبریزی** ، وجود نداشت و بی‌نهایت سپاسگذارم که هردو بزرگوار کتابهای نفیس خود را بدسترس ما گذاشتند و ما توانستیم از هر دو نسخه استفاده کرده و این نسخه کامل را که از هر جهت دقت و مقابله در آن بکار رفته است اینک بحوزه شعر و ادب فارسی ارمغان داریم .